

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:

за члнй рік . . . 30 кор.
в п.ч року . . . 10 кор.
в чверть року . . . 5 кор.
в місяці . . . 1-70 кор.

За границю:

члнй рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Барвеш на очі і думу ми виреш, а ле вольнеш мплоста і віра не вольнеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дамбровського (Харунцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає шаніше на попереднє застереженя. — Рекламні неопечатаніє вільні від'порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Становище руских послів в державній раді а об'єктивність „Діла“.

(X) Нераз уже мали ми нагоду вказати, що „Діло“, котре хоче бути органом всеї України-Руси, органом європейским, не може ніяким способом взнестися понад позем фракційної вузкоглядности, безмежної пристрасти і особисті ненависти, а стануть на становищі предметово критичного оцінюваня політичних, національних і суспільних відносин, послугувати ся річевими аргументами а не особистими напастями і безосновними видумками. При всій ріжниці поглядів, які конечно витворюють ся посеред українсько-рускої суспільности в політичних і суспільних справах, можливе прецінь предметове обговорюванє і обсуджуванє сучасних питань, а таке предметове обговорюванє може і повинно конче довести до виясненя справи і правди і до поступу та розвитку нашої суспільности і українсько-рускої народної ідеї. А що се потрібне якраз в сучасній хвилі може більше як коли небудь, проте нема що розводити ся.

Отже таке змаганє було все нашою метою, коли ми забирали голос в народних інших справах, таких засад держали ся ми, обговорюючи події в державній раді взагалі, а становище наших послів з окрема. Покликуємо ся на статі оповіщені про сі справи в Руслані чч. 134 і 135 п. з. Случайна більшість парламентарна, ч. 140. „Діло“ про політику укр.-рус. народу, чч. 142 і 143. Розправа над наглими внесенями в справі галицьких виборів, ч. 152. Становище і програма руского парламентарного клубу, ч. 155. Бюджетова розправа і парламентарна робоча більшість, ч. 160. По скінченій літній сесії державної ради, ч. 164. Рускі послы в літній сесії державної ради, ч. 166. Парламентарні вигляди, ч. 168. Посол кн. Аверсперг про політику Німців-вольнодумців і становище руских послів і просимо кожного об'єктивного чоловіка, а також і самого редактора „Діла“, щоби вказали нам, але не видуманими фразами, лише наведенем наших власних слів у сих статях, чи закиди „Діла“ звернені проти Руслана,

а спеціально проти п. Барвіньського є оправдані, а тим самим і висновки „Діла“ зроблені на основі піднесених ним закидів.

Наводимо в цілости дотичний уступ з нападів „Діла“ на нашу часопись і на п. Барвіньського, щоби кождий об'єктивний чоловік міг порівнати сі закиди „Діла“ з наведеними в горі статями Руслана. Ось що пише „Діло“:

„Руслан“, виявивши свою радість ізза політичної сили парламентарної більшости, витвореної колоблюку християнських соціалів із Колом польським, тепер висказує своє фарисейське співчутє, за яким криє ся злорадісна втіха з приводу сього, що рускі послы не принесли з парламенту ніяких реальних „здобутків“. Супроти зневіря з нашого політичного положеня та недовіря до нашої парламентарної репрезентації, пропагованого серед нашої суспільности невдалим кандидатом на посла, амбітним п. Барвіньським, ми ще раз звертаємо увагу на те, що вже було в нашій часописи зазначене й мотивоване: Реакційна й ворожа Русинам парламентарна більшість у літній сесії державної ради є зовсім нетрівким витвором припадкової парламентарної констеляції; зложили ся на (ню) всі партії далекі від себе по своїм програмам, для осягненя означених хвилевих постулятів. Так м. и. війшли до неї: Коло польське для асекурації своїх, здобутих виборчими розбоями, мандатів, — християнські соціали для переведеня свого кандидата на президентську позицію.

Ті постуляти вже є здійснені, отже дотеперішних союзників уже нічого не виже, навпаки — багато фактів вказує на те, що вольнодумні й ліберальні Німці в осінній сесії не підуть у спілку з клерикалами та витворять у злуці з дотеперішньою меншістю демократичну парламентарну більшість. Такій, вільній від Кола польського, більшости не відмовить своїх голосів певно й наша репрезентація. Про все те знає добре й п. Барвіньський, коли-ж він раз-у-раз виявляє свою злорадісну сатисфакцію з недостач успіхів дотеперішньої акції наших послів, то він не повинен почуватись занадто ображеним, коли, називаючи річ по імені, наклеймо як політичний злочин його змаганє до підорваня серед суспільности довіря до заходів українського клубу саме в ту пору, коли — супроти всепольського наїзду та москвофільської афери наша національна репрезентація потребує як найширшого попєртя та найінтензивнішого морального піддержаня з боку цілої української суспільности.“

Просимо отже порівнати сі закиди „Діла“ з наведеними статями „Руслана“, чи є там взагалі де виявлена „ра-

дість ізза політичної сили парламентарної більшости“, де то Руслан „висказує своє фарисейське співчутє, за яким криє ся злорадісна втіха, з приводу сього, що рускі послы не принесли ніяких реальних здобутків, де там є „злорадісна сатисфакція з недостач успіхів наших послів!“

І на основі таких безпідставних фраз посуває ся редактор „Діла“ до того, що поступованє п. Барвіньського клеймить політичним злочином і змаганєм до підорваня серед суспільности довіря до заходів українського клубу. Нічого такого не найде в статях Руслана п. редактор „Діла“, щоби виявляло радість, щоби було злорадісною втіхою, злорадісною сатисфакцією і змаганєм до підорваня серед суспільности довіря до укр. клубу. Навпаки кождий безсторонний найде там предметову і спокійну оцінку подій в державній раді і становища наших послів, а вже признає п. Цегельський, що предметова критика не лише дозволена, але навіть потрібна і корисна для самої справи і для наших послів. Свого часу висловлював нераз п. Барвіньський бажанє, щоби націонал-демокр. дневникарство як найострійше критикувало політику его і его товаришів політичних але на основі позитивних даних. А тимчасом, як ми се нераз вказували фактами, п. Цегельський воював видумками та інсинуаціями. Отже ми подамо тепер нашим читачам дословні виїмки з виводів посла і помічного редактора „Діла“, В. Будзиновського для порівнаня з нашими поглядами на події в державній раді і на становище руских послів, а до того додамо свої замітки.

(Дальше буде.)

Потреба педагогічного музею.

В однім з недавних чисел «Руслана» поміщено було статю, в котрій вказує ся потребу заложеня педагогічного музею, де можна би зібрати і упорядкувати до нині порозкидувані підручники шкільні, уживані по наших школах, акти, що відносять ся до закладаня і веденя шкіл, прибори шкільні і т. и. До нині лежать они по ріжних монастирях присипані порохом забутя безужиточно, по бібліотеках консисторських, а декуда

може між парохіальними актами, та за- для сего не можуть бути використані, розсліджені. Автор згаданої статі вика- зав користи, пливучі з зібраня такого матеріялу для дослідувачів шкільництва нашого, тож не буду їх повторювати, не буду рівнож наводити примірів, з якими перепонами приходять ся боротись, на- коли хто охочий до праці хотів би по- дати образ напряду і розвою школи на- шої в давнину, а обмежусь на поданю перегляду двох лише підручників шкіль- ництва народного з початків і середини ХІХ столітя, котрий вкаже «нам вагу і потребу введеня в житє піднятої гадки.

Напряд, як має бути уряджена шко- ла, вказує статут (припис) і в нїм подана ціль. Матеріал науковий, який має бути основою в образованю і вихованю моло- діжи та скількість вго, розложеного на літа, подає плян научний, а переведене цілі і напряду та зібране матеріялу мі- стить ся в підручниках шкільних. Нако- либ в данім часі не держано ся сего по- рядку, можемо і з підручників шкільних вивести напряд і ціль.

З сего бачимо, що підручники шкіль- ні, особливо для шкіл народних, мають нам давати не тільки матеріал науковий, але послідовно переводити напряд і ціль, а крім сего узглядняти поступенний роз- вий духа молодіжи.

Аби ми могли виробити собі образ науки шкільної в данім часі, вислідити напряд і стремління, яке через науку шкільну осягнути бажано, не можемо крім других чинників поминути підручни- ків шкільних, уживаних в данім часі по школах.

Знанє давнїше уживаних підручни- ків шкільних покаже нам поступенний розвій шкільництва, поступ або занепад, средства, оно поучає, о скілько поданий матеріал був відповідний, або ні та в яким напряді вводжено улїпшеня.

До праці сеї невідмінно потрібне є зібране і упорядковане всіх доси ужива- них у нас підручників, так позістаючих в манускриптах, як і виданих, аби на підставі них підняти ся сеї роботи.

Для нашого шкільництва справа ся не є так маловажна, якби на перший по- гляд видаватись могло, бож не тільки по- дати може образ розвою шкільництва, але і при укладі нових підручників мо- жнаб покористуватись неодним з давнїй- ших матеріялів.

Аби дати прибіку укладу давнїших підручників, подаю два з них, а се:

1) Букварь славянського языка за благословенїемъ и повелѣнїемъ Его Пре- осьвященства киръ Міхаила Левѣцкаго архієпископа львовскаго, митрополїта Га- лицкаго епископа каменецкаго, Его кес- кор. Величества дѣйствителнаго тайнаго совѣтника къ наставленію юношества въ школахъ парафіяльныхъ. Второе изданіе. Въ Львовѣ 1819.

2) Читанка для малыхъ дѣтей до школьного и домашнаго употребленя со- чинена Маркіяномъ Шашкевичемъ, Ви- давництво Галицко Рускої Матиці ч. 7. во Львові 1850. — Буквар під 1) цікавий з огляду на зміст, напряд і уклад. Не- величка се книжочка 8^о містить 64 сто- рїн і подає науку читаня славяно-русского,

польского, правила граматичні і дещо з рахунків. Науки писаня не учено тоді в початковій науці. (Днесь яко новість по- лучено буквар з рахунками). Примітка, видрукована на початкових листках: »Вни- май учителю, яко діти школьскія первіе самая славенорускія писмена познавати і слагати учать ся, також де первіе в славенорускіи чтеніи к польскому слаганію і чтенію наводити подобастъ вказує, що хотий букварець сей служив за під- ставу до науки рускої і польскої мови, однак педагогічні згляди промовляли за тим, аби наука обох мов не відбувала ся рівночасно. Уклад вказує і на се, що хотий учено і польскої мови, однак пе- ревага була по стороні мови рускої.

Ученики пізнавали наперед всі зна- ки малих букв, а то самогласні, согласні, двогласні, согласні розділимі, як рс, рд, зс і нерозділимі, як др, гл, фк і пр. (Примітка: Буквар буковинський містить дотепер подібні вправи, але инакше угру- повані). Все те містить ся на одній сто- роні. На другій маємо вже полчене співзвуків з самозвуками, що слідуєть по них, зібрані в 4 групи.

На 3 і 4-ій стороні маємо подібний уклад польскої азбуки і складів.

На 5 і 6-ій стороні є дальша впра- ва в читаню, а то два і три співзвукі перед самозвуком і й по самозвуді.

Від 6-ої сторони приходять вже ве- ликі букви в полченю з самозвуками і малим друком і то несповна на одній стороні.

(Дальше буде).

3 балканського кітла.

Сегорічна міжнародна конференція задля мирових справ в Газі не виклика- ла собою живїшого заїнтересованя. Нїм Англія цофнула намірене собою внесене частинного розоруженя, чи обмеженя дальших мілітарних придбань, то счез весь інтерес задля розправ сегорічної конференції. А зник сей інтерес іменно тому, що конференція прямо не мала актуального субстрату до безпосередного інтервенційного законодавства. Бо в най- новійшій фазі мир в Европі не тільки у- тверджений, але і відносини між всіма державами і їх представниками стають справді дружними і довірчливими. Навіть понад антагонізми і зависти деяких на- родів між собою державна думка скло- нує ся до ідеї тривалого мира, так дуже благодатного в своїх наслідках. Згадати тільки ті всі сегорічні відвідини: англій- ского короля Едварда у цісаря Франц Йосифа І, заповіджені у цісаря Віль- гельма, у тогож послідного відвідини царя Миколи, подружжя іспанського коро- ля Альфонса з англійскою принцесою, відвідини князя болгарского Фердинанда в Іплю, а дальше зїзди міністрів в Де- зію (австрійского та італійского), в Сві- немінде (німецкого та російского), відві- дини французского військового повнолас- ника в Петербурзі, заповіджений приїзд мін. Ізвольского до Відня, побут фран- цуского президента міністрів в Марієн- баді рівночасно з англійским королем і т. д. — осе ті познаки, що серед евро-

пейскої дипломатії панує не бувала до тепер гармонія.

Тільки у однім закутку европейско- го континенту відзивають ся фальшиві акорди, страшні диссонанси, з тої бал- канської території, яка рве ся до свобо- ди зпід турецького ярма, а яку якраз ев- ропейска дипломатія, задля рівноаги міжнародних відносин присудила на по- ношенє дальшої неволі. Однак не можна сказати, що би не старано ся улєкшити долі Балканців та скоротити поводи ту- рецької самоволі. Є певним, що так на зїзді в Дезію, як в Свінемінде балканська справа була предметом нарад, а она бу- де знову обговорювати ся дня 15. с. м. в Іплю межі цісарем Франц Йосифом а королем Едвардом а відтак тамже при нагоді гостини міністра Тіттоніго. Тож нічо дивного, коли гостину російского міністра справ заграничних у Відни, у- важають за злученє всіх тих перегово- рів та мабуть за якусь дружну угоду. Не єсть також виключене, що відтак роз- винє ся акція, розпочата вже давно на основі мірцштегської програми також і зі згляду на спеціальну італійсько-австрій- ску умову в досить енергічний спосіб. Але кріпше як коли небудь стоїть при- тім засада ненарушимости турецької дер- жави, о скілько, розуміє ся, султан зго- дить ся на запропоновані реформи під контролею держав.

А час би вже справді упорядкувати відносини в тім кітлі взаїмної ненависти і проливу крови, де окрім смертоносної борби з Турками іде братоубийча межі- особиця між Болгарами та Сербами, а надто найнебезпечнїшими елементами, во- євничими Альбанцями, які провадять бор- бу майже на всі фронті. Отже в послід- нім часі Альбанці бодай межі собою прийшли до якого такого порозуміння і без ріжничї віроісповіданя вислали до ми- рової конференції в Газі меморандум, де сказано між иншим: »Ми звертаємо ся до конференції не як побіджені або жебраки, лиш в повній сьвідомости на- шої сили і права. Ви, що хочете на кон- ференції мир забезпечити, уважайте! війна варить ся в наших горах. Ми у- зброєні, готові до всего, що би вибороти свободу. На Балкані не буде мира, доки нам не будуть вернені наші права! Ми не хочемо ніякого »status quo«. Не хо- чемо вже жертвувати ся за надаремні об- численя европейскої дипломатії. Вибухне страшна війна без пощади, скоро нам не стане ся справедливість! Наша воля кріп- ка і ми кажемо вам, чого хочемо!«

А чого Альбанці хотять, то ось що: Альбанських шкіл, в котрих учено би так гнобленої доси альбанської мови. »Як найдальше ідучих реформ адміністратив- них і автономної управи, достойної циві- лізованого народу, бо не можемо вже зносити переслідуваня і гнобленя неодві- чальних, безсовісних урядників. Нашим кличем єсть: Вирозумнє або смерть!« »Ми не приходимо просити — сказано наконєць в меморандум, — лиш ми рі- шили ся поспувати дипломатії єї нада- ремні обчисленя і приходимо вам дати знати, вам, що хочете завести в сьвітї мир і справедливість. Зробіть же, що би нам стала ся справедливість, що би циві- лізований сьвіт не міг нас зробити одві-

